

Опис досвіду роботи з проблеми

*«Сучасні освітні технології як умова
успішного формування комунікативної
компетентності учнів»*

Вчитель: Петяна Гребенюк

Заклад освіти: Гужівський ліцей Ічнянської міської ради

Зміст

<i>Вступ.....</i>	<i>3</i>
<i>Основна частина</i>	<i>5</i>
<i>Висновки</i>	<i>10</i>

Додатки

Вступ

Відповідно до Державного стандарту початкової освіти [3], Державного стандарту базової середньої освіти [4] та концепції Нової української школи, метою закладів освіти є всебічний розвиток дитини, зокрема її компетентностей.

Мета для іншомовної освіти звучить так: “формування іншомовної комунікативної компетентності для безпосереднього та опосередкованого міжкультурного спілкування, що забезпечує розвиток інших ключових компетентностей й задоволення різних життєвих потреб здобувача освіти”.

Також, згідно з рішенням Європейської Ради, основною компетентністю на уроках іноземної мови є комунікативна компетентність, оскільки саме вона забезпечує набуття здобувачами освіти вміння висловлювати власну думку, аргументувати її, розвиває критичне мислення та допомагає орієнтуватися в мовному середовищі.

В той же час, основним призначенням предмету «Іноземна мова» в сучасних закладах освіти є максимальне сприяння в оволодінні здобувачами освіти навичками усного та писемного спілкування відповідно до ситуації мовлення. Саме комунікативна компетентність передбачає вміння учня використовувати іноземну мову як інструмент для діалогу та ефективної взаємодії з представниками інших країн і культур [9] .

Щоб забезпечити виконання цих положень сучасний вчитель має добирати відповідні методи, прийоми та форми роботи на уроках. Аби створене в процесі навчання мовне середовище максимально сприяло формуванню вміння використовувати отримані знання у повсякденному житті, вчитель повинен мати у своєму педагогічному арсеналі відповідні компетентісно орієнтовані технології. Тому, я вбачаю особливу *актуальність* у педагогічній проблемі над якою я працюю **«Сучасні освітні технології як умова успішного формування комунікативної компетентності учнів»**. Адже, саме сучасні, інноваційні освітні технології

та їх грамотне поєднання з традиційними методами навчання допомагають ефективно вирішувати ті освітні завдання, які ставить перед вчителем сучасне суспільство.

Метою мого досвіду є :

- розглянути особливості процесу формування комунікативної компетентності учнів на уроках англійської мови саме засобами сучасних освітніх технологій, таких як: навчання у співробітництві, метод проєктів, ігрові методи, учнівське портфоліо, застосування цифрових технологій тощо;
- з`ясувати наскільки інтерактивні методи навчання відповідають сучасним вимогам щодо організації освітнього процесу;
- підтвердити ефективність застосування сучасних технологій навчання на уроках англійської мови.

Специфіка іноземної мови полягає в тому , що сам процес спілкування, комунікації, є одночасно і кінцевою метою вивчення предмету і засобом досягнення цієї мети. Тому, *провідна ідея* мого досвіду є в тому, щоб представити ті технології та засоби навчання, які б найефективніше сприяли як формуванню комунікативної компетентності учнів зокрема, так і решти ключових компетентностей в цілому.

Сучасні інтерактивні технології вимагають від вчителя розробки певних форм та методів роботи з використанням мультимедійних, цифрових технологій, а відповідно і вміння організувати навчальне заняття з їх застосуванням. І саме створення на уроках інтерактивного середовища спілкування та поєднання сучасних, зокрема цифрових, технологій навчання і є в основі *інноваційного потенціалу* моєї роботи. Важливо відмітити, що раціональне поєднання традиційних освітніх засобів з сучасними освітніми технологіями сприяє кращому оволодінню різними видами мовленнєвої діяльності, що, в свою чергу, сприяє формуванню комунікативної компетентності учнів, їх цифрової грамотності, розширює кругозір школярів та є засобом підвищення мотивації до вивчення іноземної мови.

Основна частина

Педагогічна проблема використання сучасних освітніх технологій досить широко висвітлена у працях таких фахівців як І. Бараш [1], І. Бученко [2], Т. Киричок [6], Д. Озерний, О. Серостанова [7], М. Романюк [8] та інших. А такі педагоги як Н. Манжола [5] та Л. Ромець [9] досліджували формування комунікативної компетентності на навчальних заняттях. Ними визначенні численні типові комунікативні ситуації, які сприяють досягненню школярами такого рівня комунікації, який є достатнім для здійснення спілкування. Однак, для успішної взаємодії у соціумі, випускник має володіти цілим рядом компетентностей, окрім комунікативної, тому обрані вчителем технології навчання мають «забезпечувати особистісний та професійний розвиток особистості, її соціальну мобільність, конкурентоспроможність, адаптаційну гнучкість» [6]. Отже, формування комунікативної компетентності нерозривно пов'язане з використанням сучасних освітніх технологій, що в комплексі допомагає школяреві оволодіти всіма ключовими компетентностями. І саме цей досвід я використовую під час планування і проведення своїх уроків та позакласних занять з англійської мови.

Формування комунікативної компетентності школяра передбачає оволодіння уміннями та навиками, необхідними для здійснення спілкування, тому вчитель має сформулювати:

- достатній словниковий запас
- базові навички використання граматики
- навчити вільно висловлювати думки
- виробити вміння аналізувати, порівнювати, критично оцінювати події
- навчити орієнтуватися у потоці інформації

Всього вищезазначеного можна досягти завдяки інтенсифікації навчального заняття використанням сучасних інтерактивних та цифрових технологій.

Провідні педагоги під технологією навчання розуміють сукупність методів та прийомів навчання, як забезпечують реалізацію певного підходу до навчання [6]. Серед сучасних освітніх технологій найуспішнішою є технологія «навчання у співробітництві», адже, саме вона допомагає реалізувати принципи особистісно-зорієнтованого навчання. Метою цієї технології є оволодіння кожним здобувачем освіти вміннями та навичками на тому рівні, який відповідає його індивідуальним здібностям. Ця мета реалізується завдяки навчанню в колективі, коли кожен учасник освітнього процесу працює над досягненням спільного результату.

Найкраще сутність навчання у співробітництві відображають такі інтерактивні методи як «Навчаємось разом», «Ажурна пилка», «Кейс», «Дослідницька робота», створення «Карти думок», «Інтерв'ю», «Круглий стіл» та інші.

Комбінуючи вищезгадані методи роботи з використанням сучасних онлайн платформ на одному уроці дозволяє досягти високої інтенсивності навчального заняття та максимального занурення усіх здобувачів освіти в іншомовне середовище. Адже, впродовж лише одного уроку, школярі вдосконалюють свої фонетичні навички, навички усного продукування та взаємодії, вдосконалюють навички сприйняття мовлення на слух, при цьому аналізують отриману інформацію, практикують використання граматичних структур у власному мовленні та вчаться представляти отриману інформацію за допомогою таблиць та зображень. Крім того, формують інформаційну цифрову компетентність та навички взаємодії у соціумі, в даному випадку з однокласниками, саме засобами англійської мови. **Додаток 1.**

Наступною технологією є *метод проєктів*, яка набула широкого розповсюдження на моїх уроках. Ця технологія пов'язана з дослідницькою та пошуковою діяльністю школярів і передбачає не лише досягнення

результату, а й організацію процесу його досягнення . Така робота вимагає від здобувачів освіти переносу власних знань, навичок та умінь в новий контекст діяльності - представлення творчої роботи, яка дає можливість проявити власну ініціативність, креативність, фантазію, критичне мислення, тощо. До прикладу, якщо учень представляє свій проєкт у вигляді мультимедійної презентації, то це демонстрація не лише банального знання лексичного та граматичного матеріалу теми, а й сформованість таких спільних для ключових компетентностей вмінь як:

- вміння висловлювати власну думку
- вміння сприймати та аналізувати інформацію
- вміння критично а системно мислити
- логічно обґрунтовувати власну думку
- цифрова грамотність, тощо.

Така ґрунтовна робота як проєкт має бути відповідно оцінена. Тому, я разом зі своїми учнями, розробила власну шкалу оцінювання конкретно для проєктних робіт.

Якщо говорити про оцінювання то, безумовно, це надзвичайно важлива складова освітнього процесу, адже показує навчальний поступ кожного здобувача освіти. В педагогічній літературі є маса інформації про поточне, тематичне та семестрове оцінювання. Але, згідно з сучасними уявленнями, оцінювання - це процес збору інформації про прогрес кожного школяра і тому до вибору методик оцінювання треба підходити відповідально[7]. До прикладу, Нова українська школа застосовує формувальне оцінювання, де навчальний поступ учня фіксується у щоденниках спостережень.

На мою думку, процес оцінювання має бути зрозумілим не лише вчителю, а й школяреві. Більше того, учні можуть і повинні оцінювати свою роботу на уроках і робити це об'єктивно. Саме тому я залучаю школярів до розробки системи оцінювання і роблю це починаючи вже з молодшої ланки. Учні 2-4 класів працюючи на уроках отримують спеціальні відзнаки-зірочки і можуть на кінець заняття оцінити власний рівень по кількості таких зірочок.

Учні 5-10 класів користуються спеціальними картками оцінювання та самооцінювання, де порівнюють свій бал з учительським . **Додаток 2**

Ігрові технології ніколи не втрачають своєї актуальності і визначаються в методиці викладання іноземних мов як одна із сучасних технологій навчання. Хоча ця технологія відома вже давно, але в час цифрових технологій вона набуває нової популярності. Гра з використанням гаджетів розширює можливості удосконалення процесу оволодіння школярами іншомовною комунікативною компетентністю. Ця технологія захоплює навіть пасивних учнів з низьким рівнем навчальних досягнень, завдяки чому підвищується їх рівень знань, покращуються вміння та навички, і загалом формуються ключові компетентності. Крім того, навчальна гра активізує пізнавальну активність учасників освітнього процесу, сприяє їх самовираженню та саморозвитку і стимулює учнів до досягнення цілей та усвідомлення шляхів їх досягнення. Ще одна перевага ігрових технологій, на якій я хочу акцентувати увагу, це можливість застосування уже з перших уроків вивчення англійської мови, адже, можна підібрати гру для здобувачів освіти будь-якого віку: від першачків до випускників.

Комунікативна компетентність, сформувати яку я прагну вже з перших уроків вивчення англійської мови, починається з уміння представити себе (усне продукування), вміти адекватно відповісти на поставлене запитання (усна взаємодія, де треба зрозуміти запитання на слух чи прочитавши його), написати привітання (писемне продукування, яке починається з вивчення літер). Для маленьких здобувачів освіти ігрові технології є безцінними: учням цікаво, вони залучені до гри, а вчитель може легко досягти поставленої цілі заняття. При цьому взаємодія учасників освітнього процесу легка й невимушена, а рівень навчально-пізнавальної діяльності на уроці – високий. Звісно, ігри треба «осучаснювати», робити їх яскравими, динамічними та цікавими дітям. **Додаток 3**

Однією з сучасних технологій навчання є ведення *учнівського портфоліо*. Провідні педагоги визначають учнівське портфоліо як інструмент самооцінки власної пізнавальної творчої праці учня, комплекс документів та робіт учня, як спосіб фіксування та накопичення індивідуальних успіхів[8]. Головною метою ведення портфоліо є усвідомлення школярем власного навчального поступу з метою удосконалення в певному напрямку, здійснення корекції та планування власних досягнень. Крім того, портфоліо надає інформацію батькам щодо видів навчальної діяльної діяльності, виконаних дитиною.

Особисто я кінцеву мету ведення портфоліо вбачаю в унаочненні прогресу навчання моїх учнів за результатами навчальної діяльності. У своїй педагогічній практиці я пропоную здобувачам освіти вести робоче портфоліо, яке містить зразки поточних, проєктних та діагностувальних робіт. Воно знаходиться в учнів і тому не лише я, як вчитель, а й мої учні відповідальні за наповнення власного портфоліо.

Важко уявити сучасний урок без застосування *цифрових технологій*. Вони дозволяють зробити освітній процес мобільним, диференційованим, насиченим та індивідуальним. Урокам з застосування цифрових технологій властиві інтерактивність, поєднання індивідуальної та групової роботи, висока швидкість та якість сприйняття[1, 2]. За допомогою медіа та інтерактивних онлайн платформ вчителю легко впроваджувати сучасні технології освіти у власну практику та застосовувати цифровий контент аби зацікавити учнів. Використовуючи сучасні web-сервісів вчитель може створювати різноманітні інтерактивні ситуації для формування ключових компетентностей у своїх учнів.

За допомогою таких сучасних інтерактивних онлайн платформ як Liveworksheets, WordWall.net, LearningApps.org я, як вчитель англійської мови, можу візуалізувати, систематизувати та узагальнити знання школярів. Такі освітні проєкти як На урок та Всеосвіта дають можливість нестандартного виконання домашнього завдання чи перевірки рівня знань

учнів з теми. З допомогою відеохостингу YouTube стає можливим проведення віртуальних екскурсій до країни, мова якої вивчається.

Окрім формування звичної для уроків англійської мови комунікативної компетентності, використання цифрових сервісів формує у школярів інформаційно-цифрову компетентність, уміння вчитися протягом життя, уміння критично мислити та аналізувати інформацію тощо. Застосування цифрових технологій збагачує зміст уроку, прискорює темп проведення та підвищує мотивацію школярів до вивчення англійської мови. Учні краще запам'ятовують лексику та граматичні явища, а широкі можливості диференціювати навчальний матеріал на онлайн платформах дають змогу кожному здобувачеві освіти працювати на своєму рівні та підвищувати його.

Додаток 4

Висновки

Сучасні технології в навчальному процесі це вимога сьогодення, адже ми живемо в інформаційному просторі, який так чи інакше висуває вимоги до вчителя вміло використовувати його ресурси. Здійснюючи свою педагогічну діяльність я переконалася, що сучасні освітні технології, безперечно, стимулюють пізнавальну діяльність школярів і перетворюють їх зі звичайних співучасників освітнього процесу на його творців.

Не існує якогось універсального методу навчання англійської мови, але раціональне поєднання сучасних технологій, цифрових технологій з традиційними методами дозволяє формувати комунікативну компетентність учнів на досить високому рівні. Результатом ефективності використання зазначених методів у моїй педагогічній практиці є участь моїх учнів в предметних олімпіадах та конкурсах, де вони займають призові місця.

Отже, сучасні освітні технології дійсно є запорукою успішного формування не лише комунікативної компетентності учнів, а й інших ключових компетентностей необхідних для життя.

Бібліографія

1. Барабаш І. Інтерактивні уроки на основі ІКТ // Відкритий урок. №4. с. 64-67
2. Бученко І.В. Комп'ютеризація навчання — свідчення професійної майстерності педагога. Інститут післядипломної педагогічної освіти. -К., 2017.
3. Державний стандарт початкової освіти (постанова КМУ № 87 від 21.02.2018) (для здобувачів освіти 1 -4 класів НУШ)
4. Державний стандарт базової освіти (постанова КМУ № 898 від 30.09.2020 (для здобувачів освіти 5 класу НУШ)
5. Манжола Н.С. Комунікативний підхід як ефективний метод навчання англомовного спілкування // Англійська мова та література. 2019 №16-18, червень.
6. Киричок Т.Д. Creative approaches to New Ukrainian School (НУШ) Методичний журнал «Англійська мова та література» №7-9, березень 2019
7. Озерний Д., Серостанова О. Сучасне викладання іноземних мов. Оцінюємо все по-різному. (Частина 1), - 2018
8. Романюк М.І. Портфоліо як технологія формуального оцінювання, 2021
9. Ромець Л.В. Комунікативна культура та соціокультурна освіченість школярів під час вивчення англійської мови. // Англійська мова та література, №19- 21, липень 2019